

Historia 7 Eskadry Kościuszkowskiej

Tadeusz Kościuszko to patriota, wojskowy, bojownik o niepodległość, a zarazem symbol walki z niesprawiedliwością społeczną. Jest bohaterem uniwersalnym, do którego nawiązywały różnorodne ruchy społeczne i opcje polityczne. Obchody stulecia śmierci Naczelnika w 1917 r. stały się okazją do wielu wystąpień patriotycznych i niepodległościowych, a wizerunki na znaczkach i plakatach utrwaliły jego obecność w narodowej pamięci historycznej. Przypadająca w 2017 roku dwusetna rocznica jego śmierci była okazją do przypomnienia postaci tego wielkiego patrioty.

Kalendarz życia Tadeusza Kościuszki

- 1746 - 4 lutego Andrzej Tadeusz Bonawentura urodził się w Mereczowszczyźnie na Polesiu
- 1765 - został przyjęty do Szkoły Rycerskiej
- 1766 - otrzymał wyróżnienie z egzaminu z geometrii, patent oficerski, stopień chorążego oraz stanowisko podbrygadiera
- 1768 - podjął studia w szkole Inżynieryjnej Królewskiego Korpusu Kadetów
- 1769 - wyjechał do Francji w celu kontynuacji studiów wojskowych i cywilnych
- 1774 - wrócił do Polski
- 1775 - wyjechał do Drezna i Francji
- 1775 - wyjechał do Filadelfii, żeby walczyć o niepodległość Stanów Zjednoczonych, tam otrzymał pierwsze zlecenie ufortyfikowania rzeki Delaware i otrzymał nominację na inżyniera wojskowego z rangą pułkownika armii amerykańskiej
- 1777 - Kościuszko umocnił wzgórze Bemisa pod Saratogą
- 1778 - Kościuszko otrzymał stanowisko inżyniera -budowniczego twierdzy West Point nad rzeką Hudson
- 1783 - otrzymał nominację na generała brygadiera armii amerykańskiej
- 1784 - wziął udział w Zjeździe Towarzystwo Cyncynatów i otrzymał order stowarzyszenia
- 1784 - wrócił do Polski

1789 - otrzymał nominację na generała majora wojsk koronnych

1792 - wziął udział w wojnie polsko-rosyjskiej

Za zasługi w bitwie pod Zieleńcami otrzymał Złoty Medal Virtuti Militari i został mianowany na stopień generała lejtnanta.

1794 - POWSTANIE KOŚCIUSZKOWSKIE

24 marca - złożył przysięgę na Rynku Krakowskim i został Naczelnikiem Siły Zbrojnej Narodowej

4 kwietnia - poprowadził zwycięską bitwę pod Raclawicami

7 maja - w obozie pod Połańcem wydał uniwersał o organizacji Rady Najwyższej Narodowej

13 lipca - 6 września – wziął udział w obronie Warszawy

10 października - został ranny i wzięty do niewoli po klęsce bitwy pod Maciejowicami

1796 - został uwolniony

1797 - wyjechał do Stanów Zjednoczonych

1798 - udał się do Paryża

1817 - zmarł we Francji

Tadeusz Kościuszko i kosynierzy

Wojciech Kossak, 1924 rok

Wojciech Kossak (1857-1942) był wielkim popularyzatorem historii. Jego malarstwo odegrało dużą rolę w utrwalaniu patriotyzmu. W 1924 r. powstał obraz ukazujący postać Naczelnika pędzącego na koniu wzdłuż kolumny maszerujących kosynierów, by poprowadzić ich do pierwszej zwycięskiej bitwy powstania 1794 r. Triumf pod Raclawicami rozślawił chłopską piechotę, której podstawowym uzbrojeniem były kosy osadzone na sztorc. Artysta nie uniknął jednak błędu merytorycznego: Tadeusz Kościuszko został przedstawiony w sukmanie, którą tak naprawdę włożył dopiero po bitwie, na cześć zwycięskich chłopów.

Order Virtuti Militari

Order Virtuti Militari jest najwyższym wyróżnieniem wojskowym w Polsce i najstarszym takim orderem wojskowym na świecie.

Ustanowiony został w 1792 roku przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego dla uczczenia zwycięstwa w bitwie pod Zieleńcami 18 czerwca 1792 roku w czasie wojny polsko-rosyjskiej.

Początkowo odznaka Orderu Virtuti Militari miała kształt owalny, ale we wrześniu 1792 nadano jej kształt krzyża, który obowiązuje do dnia dzisiejszego.

W okresie Królestwa Kongresowego otrzymał nazwę „Order Wojskowy Polski”. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku, kiedy wznowiono nadawanie orderu, jego pełna nazwa brzmiała „Order Wojenny Virtuti Militari”.

Obecnie może być nadawany podczas wojny lub 5 lat po jej zakończeniu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Kapituły. Początkowo miał dwie klasy: złoty dla generałów i oficerów oraz srebrny dla podoficerów i szeregowych. Po zmianie kształtu i opracowania statutu dzielił się na 5 klas i ten podział zachował się do dziś.

Tadeusz Kościuszko znajdował się w grupie 15 oficerów uhonorowanych tym medalem za udział w bitwie pod Zieleńcami. Otrzymał wtedy Złoty Medal Virtuti Militari. Jednakże po zmianie kształtu odznaki na portretach widzimy go z krzyżem Virtuti Militari.

Odznaka Towarzystwa Cyncynatów

Jest to odznaka przynależności do Towarzystwa Cyncynatów, stowarzyszenia najbardziej zasłużonych oficerów, weteranów wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych mogących stanowić wzór cnót obywatelskich.

Patronem Towarzystwa, powstałego 13 maja 1783 roku został Lucjusz Kwinkcjusz Cyncynat, patrycjusz rzymski, w 458 p.n.e. mianowany przez senat rzymski dyktatorem na czas wojny z ludem Ekwów. Natychmiast po zwycięstwie zrzekł się władzy. Cyncynat stał się symbolem cnót obywatelskich, jego postać była szczególnie popularna w XVIII i XIX w.

Kościuszko został przyjęty do tego elitarnego grona jako jeden z trzech cudzoziemców, 5 maja 1784 roku.

Tadeusz Kościuszko był wielokrotnie portretowany z orderem Cyncynatów na szyi. Według legendy zapisanej przez Kajetana Kraszewskiego Kościuszko po powrocie do domu zawiesił swój order jako wotum w małej cerkiewce w Dołholistce, gdzie wisiał do 1850 roku.

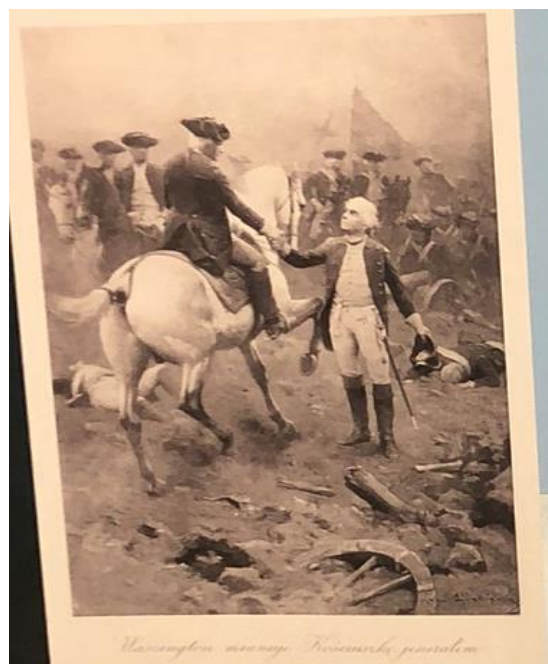
Na awersie widnieje napis: „Omnia reliquit republicam” (“Wszystko opuścił dla obrony republiki”).

“Waszyngton mianuje Kościuszkę jenerałem”

(Zygmunt Adjukiewicz, 1890 r.)

13 października Kościuszko otrzymał nominację na generała brygadiera armii amerykańskiej. W listopadzie Kościuszko odwiedził Waszyngtona w jego kwaterze głównej. Scena przedstawiona na litografii jest wyobrażeniem artysty o spotkaniu Kościuszki i Waszyngtona na polu bitwy i mianowania Kościuszki generałem.

Umocnienie Wzgórza Bemisa pod Saratogą dokonane przez Tadeusza Kościuszkę spowodowało klęskę Brytyjczyków i było ważnym wydarzeniem w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych. Kościuszko uczestniczył w przyjęciu kapitulacji armii brytyjskiej. Jego sukces i umiejętności inżynierskie wzbudziły zainteresowanie Waszyngtona, który powierzył mu budowę twierdzy West Point nad rzeką Hudson.

Eskadra Kościuszkowska

Eskadra Kościuszkowska jest najstarszą jednostką polskiego lotnictwa wojskowego i jedną z najstarszych na świecie. Eskadra Kościuszkowska nosiła w swojej historii różne oficjalne nazwy i numery.

Została utworzona 7 listopada 1918 roku w Krakowie, jako III Eskadra Lotnicza. Eskadra wspierała wojska polskie w walkach z siłami ukraińskimi otaczającymi Lwów podczas wojny polsko-ukraińskiej.

21 grudnia 1918 roku zmieniono nazwę Eskadry na 7 Eskadrę Lotniczą. Eskadra była nadal intensywnie używana w czasie wojny polsko-ukraińskiej. W związku z zakończeniem działań przeciw Ukrainie, 20 września 1919 roku Eskadra znajdowała się w Rezerwie Naczelnego Dowództwa.

W październiku 1919 roku do Eskadry skierowano amerykańskich pilotów – ochotników zwerbowanych przez Meriana C. Coopera i Cedrica Fauntleroya. Lotnicy amerykańscy chcieli spłacić dług swojej ojczyzny wobec narodu polskiego, który dał im dwóch wielkich bohaterów: Kościuszkę i Pułaskiego.

Od listopada 1919 roku dowództwo Eskadry przejął od porucznika Ludomiła Rajskiego - Cedric Fauntleroy, a Merian C. Cooper został jego zastępcą. Później rozpowszechniła się legenda, jakoby Amerykanie tworzyli tę jednostkę od podstaw. Nie była to prawda – kiedy skierowano do niej pilotów z USA, 7 Eskadra miała już na koncie prawie 200 lotów bojowych.

Mniej więcej w tym samym czasie powstało godło Eskadry. Pilot Elliot Chess zaprojektował godło malowane na wszystkich samolotach Eskadry, przedstawiające czerwoną krakowską rogatywkę (jaką naczelnik Tadeusz Kościuszko nosił podczas insurekcji 1794 roku) i dwie skrzyżowane kosy (symbolizujące chłopów walczących razem z Kościuszką), na tle barw flagi Stanów Zjednoczonych Ameryki. Godło to przetrwało do chwili obecnej.

31 grudnia 1919 roku jednostka przyjęła nazwę 7 Eskadry Myśliwskiej im. Tadeusza Kościuszki.

Eskadra Kościuszkowska wstąpiła się w walkach podczas wojny polsko-bolszewickiej 1920 roku. Loty bojowe amerykańskich lotników obfitowały w dramatyczne wydarzenia.

5 marca 1920 roku porucznik Harmon Rorison wykonał lot rozpoznawczy wykrywając i ostrzeliwując radzieckie pociągi pancerne i piechotę. Tym samym został pierwszym pilotem w historii Eskadry Kościuszkowskiej, który stoczył walkę z wrogiem.

Podczas wyprawy na Kijów rozpoczętej 25 kwietnia 1920 roku eskadra intensywnie brała udział w lotach rozpoznawczych i szturmowych, nie dochodziło natomiast do walk powietrznych. Piloci wyprzedzali ruchy wojsk informując o posunięciach wojsk bolszewickich i skutecznie ostrzeliwali je bronią maszynową. Podczas ataku

na stację kolejową w Berdyczowie 26 kwietnia ciężko ranny został porucznik Edwin Noble. Od 8 maja z lotniska w Białej Cerkwi pod Kijowem eskadra latała nowymi myśliwcami Ansaldo A-1 Balilla. 10 maja kapitan George Crawford zaatakował i zatopił statek bolszewicki na Dnieprze. 25 maja kapitan Crawford jako pierwszy zameldował dowództwu o zbliżającej się w rejonie Humania armii konnej Budionnego, z którą eskadra następnie toczyła ciężkie walki. Fauntleroy podczas lotu rozpoznawczego 31 maja dostrzegł Rosjan minujących tory kolejowe na drodze polskiego pociągu pancernego. Za pomocą akrobacji lotniczych wykonywanych bezpośrednio przed lokomotywą zatrzymał pociąg i po wylądowaniu nieopodal poinformował o zasadzce.

Z uwagi na straty w sprzęcie eskadra 23 czerwca 1920 została wycofana do Lwowa, a jej dowódcą wkrótce został Cooper. 13 lipca Cooper został zestrzelony i wzięty do niewoli, ale po pewnym czasie zbiegł i powrócił do jednostki.

W bitwie pod Lwowem eskadra miała za zadanie bronić miasta i szachować Budionnego w Małopolsce wschodniej. 16 i 17 sierpnia 1920 roku piloci wykonali po 18 lotów szturmowych, ostrzeliwując kawalerię z karabinów maszynowych, demoralizując i zadając im straty uniemożliwiające ich dalsze posuwanie się. Obrona Lwowa była pierwszym przypadkiem w historii, kiedy jednostki lotnicze samodzielnie powstrzymały napór wojsk lądowych do czasu nadejścia do miasta posiłków.

Po zakończeniu wojny polsko-sowieckiej Amerykanie wrócili do swojej ojczyzny, a Eskadra Kościuszkowska stała się na powrót jednostką z całkowicie polską załogą. Zachowała jednak tradycje przyjaźni obu narodów oraz symboliczne godło.

W okresie międzywojennym Eskadra Kościuszkowska dwukrotnie zmieniała numer. W 1925 roku Eskadra została przekształcona w 121, a później w 111 Eskadrę Myśliwską.

Trochę inna wersja powstania 7 Eskadry Kościuszkowskiej

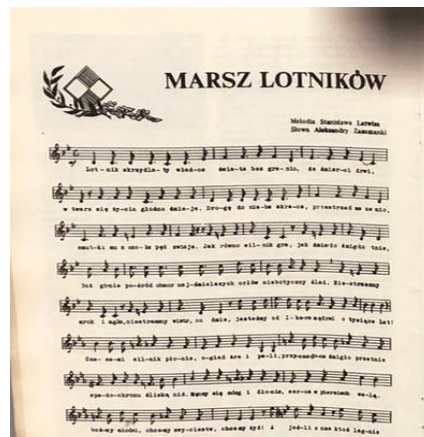
11 listopada 1918 roku, Polska po 123 latach zaborów odzyskała niepodległość. Przed nowonarodzonym państwem piętrzyło się wiele trudności, między innymi sprawa nieustalonej granicy wschodniej. Na terenach wschodniej Galicji trwały walki z wojskami ukraińskimi. W tym czasie do Lwowa przybył Merian Cooper, amerykański pilot wysłany z pomocą humanitarną z ramienia Amerykańskiej Organizacji Pomocy (American Relief Organization). Bohaterska postawa Polaków stawiających opór ukraińskim wojskom zrodziła u niego podziw dla odwagi narodu polskiego. Cooper postanowił spłacić dług honorowy, jaki Amerykanie mieli wobec Polaków i walczyć o wolność Polski, tak jak Kościuszko i Pułaski walczyli o wolność Stanów Zjednoczonych.

Zwrócił się do dowództwa amerykańskiego i polskiego z propozycją utworzenia w Polskich Siłach Powietrznych eskadry lotniczej, składającej się z lotników amerykańskich. Do swojej idei walki ochotniczej walki o Polskę przekonał siedmiu amerykańskich pilotów, w tym przyszłego dowódcę eskadry Cedrica Fauntleroya. W eskadrze służyło 21 Amerykanów i kilku pilotów, m.in. Ludwik Idzikowski, Ludomił Rayski, Stefan Stec (twórca znaku polskiego lotnictwa wojskowego - biało-czerwonej szachownicy) oraz Teofil Dziama.

Marsz lotników

W śpiewanym dziś w postawie baczność “Marszu lotników” - hymnie lotników polskich, skomponowanym przez pilota Stanisława Latwisa słowa (Aleksandra Zasuszancka jest autorką słów) hymnu mówią o polsko-amerykańskich bohaterach:

*“Srebrne Kościuszki kosi lśnią na maszynie,
kształt rogiatywki na gwiazdzistym tle sztandaru.
Łączą się krajów losy w braterskim czynie
krew za krew, naród za naród!”*

W 1930 roku powstał również pierwszy film lotniczy “Gwiazdzista Eskadra”, o grupie ochotników amerykańskich, którzy sformowali Eskadrę Kościuszkowską i walczyli w wojnie 1920 roku. Do nakręcenia zdjęć powietrznych na płycie lotniska w Ławicy koło Poznania zgromadzono ponad 200 samolotów. Pierwszy raz w polskiej kinematografii nakręcono sceny batalistyczne w powietrzu dzięki zamontowanym na samolotach kamerach, które obsługiwali między innymi Antoni Wawrzyniak i Mieczysław Bilażewski. Niestety, jak dotąd żadna kopia filmu nie została odnaleziona, wszystkie bowiem zostały wywiezione lub zniszczone przez Rosjan po 1945 roku. Dziś fascynującą historię polsko-amerykańskiej współpracy lotniczej od 1919 roku opowiadają dokumenty i fotografie.

Ciekawostki:

- W październiku 1779 roku pułkownik John Cooper w czasie słynnej bitwy pod Savannah przetransportował na okręt ciężko rannego generała Kazimierza Pułaskiego. W tradycji rodziny Cooperów została zapisana przysięga, jaką John Cooper złożył nad ciałem poległego bohatera narodowego Polski i Stanów Zjednoczonych, że kiedyś spłaci dług, który Stany Zjednoczone zaciągnęły wobec generała Pułaskiego i Polski.

W kwietniu 1919 roku praprawnuk Johna Coopera, Merian Cooper złożył list na ręce naczelnika Odrodzonej Rzeczypospolitej Polskiej- Józefa Piłsudskiego. W liście napisał: „Generał Pułaski oddał życie za mój kraj, dlatego moją służbę Polsce, gdy walczy o wolność, rodzina moja traktuje jako obowiązek”.

- Lotnicy 7 Eskadry im. Tadeusza Kościuszki zwani są skrzydlatymi kosynierami.
- Ironią losu w walce o niepodległość Polski było, że amerykańscy ochotnicy używali sprzętu swoich niedawanych wrogów: Albatros D. III (Oef) był myśliwcem zaprojektowanym w Niemczech, a budowanym w Austrii.
- Twórcą godła jest porucznik Elliot W. Chess z 7 Eskadry (poniżej)

- Pomysłodawcą Odznaki Kościuszkowskiej noszonej przez lotników 7 Eskadry jest Merian Cooper, który podczas II wojny światowej wręczył ją Witoldowi Urbanowiczowi w uznaniu osiągnięć Dywizjonu 303. Pół wieku później Urbanowicz przekazał ją odrodzonej Eskadrze Kościuszkowskiej w Mińsku Mazowieckim zaznaczając wyraźnie, że jej miejsce jest w jednostce bojowej, a nie w żadnym muzeum.
- W uznaniu męstwa i oddania sprawie niepodległości Polski amerykańscy lotnicy zostali uhonorowani orderami i odznaczeniami wojennymi m.in. Virtuti Militari. Po zakończeniu wojny Amerykanie powrócili do swojej ojczyzny, ale Eskadra Kościuszkowska zachowała polsko-amerykańskie godło i tradycję.

- Jednym z najbardziej znanych symboli polskiego lotnictwa po biało-czerwonej szachownicy jest Odznaka Kościuszkowska. Trzyście gwiazd i biało-czerwone pasy to symbole amerykańskiej walki o niepodległość. Czapka krakowska i skrzyżowane kosy symbolizują powstanie kościuszkowskie z 1794 roku. Odwołanie do dwóch bohaterskich kampanii sławnego patrona wiąże polską i amerykańską walkę o niepodległość. Dla amerykańskich lotników, którzy przybyli do Polski, żeby za nią walczyć odwołanie się do osoby Kościuszki było wyrazem spłaty długu sprzed 150 lat, kiedy to Kościuszko i inni Polacy przybyli do Ameryki i walczyli „Za Waszą wolność i naszą”.
- Podczas wojny poległo trzech amerykańskich lotników, którzy zostali pochowani na cmentarzu Obrońców Lwowa. Począwszy od 1922 roku w czasie „Dnia Pamięci” (Memorial Day) delegacja eskadry, a także przedstawiciele różnych organizacji, przy udziale reprezentantów amerykańskich władz wojskowych i cywilnych uroczystości składają wieńce na ich grobowcu. Pomnik Lotników Amerykańskich został odsłonięty 30 maja 1935 roku.

Dalsze losy 7 Eskadry

Wiosną 1925 roku jednostkę została przemianowana na 121 Eskadrę Myśliwską, a 2 sierpnia 1928 roku na 111 Eskadrę Myśliwską. Razem ze 112 Eskadrą Myśliwską tworzyła III Dywizjon Myśliwski 1 Pułku Lotniczego. W czerwcu pododdział został przeniesiony z lotniska Mokotowskiego na lotnisko Okęcie. W połowie lat trzydziestych 111 Eskadra została przebrojona w samoloty myśliwskie PZL P.7 - całkowicie metalowe górnopłaty, wyróżniające się tzw. „polskim płatem” z charakterystycznym załamaniem w okolicy kabiny.

Polscy lotnicy nie zapominali o amerykańskich tradycjach, a i Amerykanie podtrzymywali kontakt ze „swoją” jednostką. W 1939 roku kapitan Corsi odwiedził 111 Eskadrę na Okęciu. Kilku amerykańskich pilotów eskadry utrwaliło jej dzieje w swoich wspomnieniach. Harmon Rorison zachował jako pamiątkę trofeum eskadry - znak lotnictwa rosyjskiego wycięty z poszycia zdobycznego samolotu. 29 sierpnia 1939 roku po południu na lotnisko Brygady Pościgowej mającej za zadanie obronę Warszawy przybyły samoloty myśliwskie, najpierw 112 Eskadra Myśliwska, a następnie 111 Eskadra Myśliwska. W Zielonce zastał ich wybuch wojny.

1 września 1939 roku piloci 111 Eskadry ruszyli do walki z Niemcami. Niestety, obrona ojczyzny zakończyło się klęską. Polscy lotnicy nie mieli zamiaru kapitulować. Przedostawali się do Francji, a następnie po jej kapitulacji na Wyspy Brytyjskie, by kontynuować walkę. Tam sformowano Dywizjon 303 - kolejne wcielenie „Eskadry Kościuszkowskiej”.

Zasłynął on już w pierwszych walkach w „bitwie o Anglię”. Dywizjon przyjął imię Tadeusza Kościuszki i tradycyjną odznakę.

Wiadomość o wojnie poruszyła też weteranów. Cedric Fauntleroy od razu zgłosił gotowość powrotu do służby w polskim lotnictwie. Niestety tempo „wojny błyskawicznej” udaremniło te zamiary. Rok później miał za to okazję wysłać pozdrowienia swoim godnym następcom - lotnikom Dywizjonu 303.

Kiedy w 1946 roku rozwiązano Dywizjon 303 mogło się wydawać, że to koniec Eskadry Kościuszkowskiej. Tak się jednak nie stało. Niespełna pół wieku po rozwiązaniu Dywizjonu 303 wiosną 1996 roku grupa weteranów na czele z Witoldem Urbanowiczem, legendarnym dowódcą jednostki walczącej w „bitwie o Anglię” przekazała tradycję jednostki 1 Eskadrze ówczesnego Pułku Lotnictwa Myśliwskiego „Warszawa”.

W 2012 roku powstała Fundacja Spadkobierców Dywizjonu 303, której misją jest podtrzymywanie wspaniałej historii naszego lotnictwa wojskowego, ocalenie od zapomnienia i promowanie tradycji tych, którzy walczyli pod znakiem czerwono-białej szachownicy i kościuszkowskiego godła.

Zakończenie

Polska Szkoła przy Konsulacie Generalnym RP w Chicago nosi zaszczytne imię 7 Eskadry Kościuszkowskiej, walczącej o polską sprawę w wojnie polsko-bolszewickiej w latach 1919 - 1920.

28 czerwca 2010 roku Minister Spraw Edukacji narodowej Katarzyna Hall podpisała rozporządzenie dotyczące nadania naszej szkole imienia 7 Eskadry Kościuszkowskiej.

Zwycięzczynią konkursu na wybór patrona szkoły została uczennica liceum Aleksandra Augustynowicz.

W listopadzie 2012 roku w czasie uroczystej mszy koncelebrowanej pod przewodnictwem biskupa Andrzeja Wypycha w kościele pod wezwaniem Świętej Trójcy zastał poświęcony nasz sztandar.

Postawa bezinteresowności, odwagi oraz poświęcenia amerykańskich i polskich lotników 7 Eskadry Kościuszkowskiej jest wzorem postępowania dla uczniów naszej Szkoły.

Opracowanie:

mgr Małgorzata Biedroń

mgr Krystyna Wyrwał

mgr Małgorzata Gołubowska